

Záróvizsga tételek
óvodapedagógus szak
2026-tól

*Minden tételhez alapvető forrásként a **hallgatónak** ismernie és hivatkoznia szükséges az alábbi két jogi szabályozót:*

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai Nevelés országos alapprogramjáról

1. Az óvodába és iskolába lépő gyermek fejlődési jellemzői – az óvodai gyakorlato(ko)n megismert a gyermek fejlődését nyomon követő módszerek bemutatása

- A 2,5-3 éves és a 6-7 éves tipikusan fejlődő gyermek fejlődéslélektani sajátosságai az alábbi területeken: testi- és mozgásfejlődés, kognitív fejlődés, nyelv és kommunikáció fejlődés, érzelmi fejlődés, társas fejlődés.
- A fejlődés nyomonkövetése és annak jelentősége.
- A család/bölcsőde – óvoda, illetve óvoda-iskola átmenet jogi, pszichológiai és pedagógiai háttere.
- A gyengéd átmenet támogatásának lehetőségei.

Kapcsolódó fogalmak

Testi- és mozgásfejlődés (nagymozgások, finommotorika), Piaget elmélete a kognitív fejlődésről (műveletek előtti szakasz, konkrét műveletek szakasza), az észlelés, figyelem, emlékezet, téri tájékozódás stb. jellemzői, nyelvi fejlődés (beszéd produkció, beszédészlelés, beszédértés, fokozatos gazdagodás és bonyolódás szakasza, az óvodáskori beszéd és kommunikáció sajátosságai), az óvodás érzélemvilága, érzélemvezéreltség, a társas fejlődés rövid áttekintése óvodai befogadás, iskolakészültség.

Szakirodalom

Balogh Éva (2004): *Fejődéslélektan*. Didakt Kiadó, Debrecen.

Danis Ildikó – Farkas Mária – Herczog Mária – Szilvási Léna (szerk.) (2011): *A koragyermekkori fejlődés természete – fejlődési lépések és kihívások*. Biztos Kezdet Kötetek II., Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest.
<https://mek.oszk.hu/14800/14806/14806.pdf>

2. Az óvodáskorú gyermek lelki szükségletei és érzelmi fejlődése – az óvodai gyakorlat(ok) során megismert óvodai csoportok mindennapjainak elemzése a szükségletek kielégítésének szempontjából

- A gyermek lelki szükségletei.
- Az érzelmi biztonság megteremtésének alapjai az óvodában, a szükségletek kielégítése az óvodai élet területeink és tevékenységiben.
- A gyermekek érzelmi fejlődése.
- Az óvodás gyermek érzelemvilága.
- Az érzelem- és élményfeldolgozás sajátosságai óvodáskorban.
- Az egyéni bánásmód elve és jellemzői.

Kapcsolódó fogalmak

a gyermek lelki szükségletei (érzelmi biztonság, felfedezés, önállóság, elismerés és megerősítés, belső állapot spontán kifejezése, önmaga és mások iránt érzett felelősség), az óvodai napirend, szokás- és szabályrendszer, érzelmi fejlődés (alapérzelmek, a fejlődés során megjelenő további érzelmek, az óvodás érzelemvilága (pl. érzelemvezéreltség), szorongás, agresszió, elaboráció, élményfeldolgozás és lehetőségei a játékban, mesében és rajzban, ill. az egyéb tevékenységekben, egyéni bánásmód

Szakirodalom

Balogh Éva (2004): *Fejlődéslélektan*. Didakt Kiadó, Debrecen.

Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes (1998 vagy más kiadás): *Gyermeklélektan*. Bp. Gondolat

3. Az óvodás gyermek szociális fejlődése – az óvodai gyakorlatokon megismert gyermekcsoportok jellemzése a társas fejlettség szempontjából, a megismert és alkalmazott szociális kompetenciát fejlesztő lehetőségek bemutatása.

- A korai kötődés jelentősége a későbbi érzelmi és szociális fejlődés szempontjából.
- Az óvoda mint szocializációs közeg, a szociális tanulás formái.
- Az óvodás gyermek társas fejlődése, társas kapcsolatainak sajátosságai.
- A szociális kompetencia fejlesztésének lehetőségei óvodáskorban.
- Erkölcsi fejlődés; erkölcsi nevelés sajátosságai óvodáskorban.

Kapcsolódó fogalmak

korai kötődés fogalma, szeparáció, szocializáció fogalma, szociális tanulás (utánzás, modellkövetés, azonosulás, belsővé tétel), szocializációs szintek, társas fejlettség szintjei a játékban (Mérei, ill. Parten modelljében), barátságok, szociális kompetencia, erkölcs fogalma, erkölcsi fejlődés, heteronóm és autonóm moralitás, a szabálytudat fejlődése, „csalás” a

játékban, az erkölcsi nevelés sajátosságai óvodáskorban, különös tekintettel a modellkövetésre, a pedagógusra vonatkozó etikai szabályok

Szakirodalom

Balogh Éva (2004): *Fejlődéslélektan*. Didakt Kiadó, Debrecen.

Kerekes Valéria – Böddi Zsófia – Bavalics Laura (2024): *A gyermekek játéka – és ami mögötte van*. Móra Könyvkiadó, Budapest.

4. Az óvodai játék pszichológiai és pedagógiai jellemzői - egy szabad játék elemző bemutatása az óvodai megfigyelés tapasztalatai alapján

- A gyermekek játékának általános jellemzői.
- Játékfajták
- A gyermekek társas szerveződése a játékban.
- Élményfeldolgozás a játékban.
- Az óvodapedagógus szerepe a szabad játék támogatásában.
- Személyi és tárgyi feltételek a játékban.
- Az óvodások játékának szakszerű megfigyelése.

Kapcsolódó fogalmak:

érzelem, fantázia, kettős tudat, ölbeli játékok, explorációs játék, gyakorlójáték, konstruáló játék, szimbolikus- és szerepjáték, szabályjáték, „fizikai aktivitáshoz” kötődő játékok, funkcióöröm, szimulakrum, elaboráció, kompenzáló- és likvidáló játékforma, szabálytudat, motoros szabály, kényszerszabály, racionális szabály, kettős szabálytudat, frusztrációs tolerancia, együttlét, együttmozgás, tárgy körüli összeverődés, összedolgozás, tagolódás, szociális részvétel, többszólamú játék, játékterek, játékeszközök, objektív és szubjektív megfigyelési szempontok.

Szakirodalom:

Kerekes Valéria – Böddi Zsófia – Bavalics Laura (2024): *A gyermekek játéka – és ami mögötte van*. Móra Könyvkiadó, Budapest.

Böddi Zsófia – Kerekes Valéria (2025): *Az óvodáskorú gyermekek játékának megfigyelése és módszertana*. Neteducatio, Budapest.

5. A család mint rendszer a 21. században – óvodai kapcsolattartás, szülői partnerség és gyermekvédelmi feladatok – az adott óvoda és az egyes pedagógusok szülőkkel való együttműködési gyakorlatának bemutatása, elemzése

- A család fogalma, funkciói, szerkezete, a család mint rendszer, a családformák változásai a 21. században.
- A professzionális és a laikus nevelés kapcsolata.
- Az óvoda és az óvodapedagógus szerepe a családok szemléletformálásában.
- Multikulturalitás, interkulturalitás.
- Hagyományos és korszerű kapcsolattartási formák.
- Hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet.
- Az óvoda és az óvodapedagógus szerepe a gyermekvédelmi jelzőrendszerben.

Kapcsolódó fogalmak

családtípusok: nukleáris család, mozaik család, egyszülős család, nagycsalád, szivárvány család, nevelőcsalád, hétköznapi és tudományos pedagógiai elméletek, családlátogatás, fogadóóra, szülői értekezlet, családi napok, digitális kommunikáció (e-napló), környezettudatosság, egészséges életmód, médiatudatosság, érzelmi intelligencia fejlesztése, inkluzív szemlélet erősítése: másság elfogadása, kulturális érzékenyítés, korai intervenció, HH, HHH, veszélyeztetettség, gyermekvédelmi jelzőrendszer.

Szakirodalom:

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
M. Ribiczey, N., & Bátki, A. (2021). *Családhatározó. A sokszínűség pszichológiája*. Open Books.
Somlai, P. (2013). *Család 2.0 - Együttélési formák a polgári családtól a jelenkorig*. Napvilág.

6. Az óvodapedagógus szakmai szerepe és az óvoda intézményi működése – az óvodapedagógus reflektív munkája – saját óvodai gyakorlat elemzése az intézményi működés és szabályozás összefüggésében

- Az óvoda funkciójának, feladatának és az óvodapedagógus szerepének változásai kezdetektől napjainkig.
- Törvényi háttér, központi és helyi szabályozó dokumentumok.
- Pedagógiai tervezés az óvodában.
- Pluralizmus és alternativitás a köznevelés rendszerében, reformpedagógiai irányzatok az óvodai nevelésben (Freinet, Montessori, Waldorf).

- A pedagógus hivatás sajátosságai (nevelési stílus, testi és lelki egészség, mentálhigiéné, kiégés).
- Az óvoda kapcsolatrendszere.

Kapcsolódó fogalmak

gyermekkép, reformpedagógia, gyermekközpontú szemlélet, Nemzeti Köznevelési Törvény, Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, Gyermekvédelmi Törvény, alapító okirat, Pedagógiai Program, Szervezeti és Működési Szabályzat, házirend, éves munkaterv, óvodai csoport nevelési terve, havi terv, hetirend, napirend, tervezet, tématerv, projektorientált tervezés, epochális tartalomelrendezés, pedagógiai kommunikáció, konfliktushelyzetek

Szakirodalom:

Aggné Pirka Veronika és mások (2014): Kora gyermekkori nevelés és családtörténet, ELTE TÓK, Budapest, 15. fej. A reformpedagógia fontosabb irányzatairól. 121–135. old. <http://mek.oszk.hu/18700/18709/18709.pdf>
 Golyán Szilvia (2018): Pedagógiai tervezés az óvodában. Foglalkozástervezés lépésről lépésre. Raabe Klett Kiadó, Budapest. 4–28. old.

7. Az óvodai inkluzív nevelés pszichológiai és pedagógiai sajátosságai – a befogadó pedagógiai gyakorlat bemutatása az óvodai tapasztalatok alapján

- Az együttnevelés alapfogalmai és jogszabályi háttere.
- Eltérő képességek, különböző fejlődési utak. A kiemelt figyelmet igénylők törvényi és pedagógiai értelmezése, az érintett csoportok jellemzése.
- Az inkluzív óvoda jellemzői, a nevelés feltételei.
- Differenciálás lehetőségei az óvodában (szakmai fejlesztések és innovációk a gyakorlatban)

Kapcsolódó fogalmak

szegregált - integrált – inkluzív (befogadó) nevelés, deszegregáció, intervenció, inkluzív óvoda, egyéni szükségletek, differenciálás, inkluzív irányelvek, inkluzív kultúra; kiemelt figyelmet igénylők, sajátos nevelési igény, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség, hátrányos helyzet, tartós gyógykezelés alatt álló, kiemelten tehetséges, tipikus és atipikus fejlődés fogalma, eltérő fejlődésmenet

Szakirodalom:

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktat/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igényű_gyermekek_óvodai_nevelésének_irányelve.docx

Böddi, Zs. (2020). Az inkluzív óvodai nevelés sajátosságai és tényezői. In: Endrődy, O., Svraka, B., F. Lassú, Zs. (szerk. 2020). *Sokszínű pedagógia. Inkluzív és Multikulturális szemléletmód a pedagógiai gyakorlatban*. ELTE Eötvös Kiadó. 244-269.

<https://www.eltereadler.hu/kiadvanyok/endorolya-orsolya-svraka-bernadett-f-lassu-zsuzsa-szerk-sokszinu-pedagogia/>

8. Vizuális kompetencia: Képességek fejlesztése síkon

- A vizuális kifejezés fejlődésének főbb állomásai és jellemzői.
- A vizuális kezdeményezések kortárs szemlélete.
- Képkalkítás: műfaj, eljárás, technika, eszközök a személyiségfejlesztés szolgálatában.
- Nevelés képekkel, szemléltetés műalkotásokkal.
- A vizuális képességfejlesztés tervezésének a sarokpontjai.

A tételhez a záróvizsgán, a témához és a szakirodalmakhoz szorosan kapcsolódó képgyűjtemény áll a jelölt rendelkezésére.

Kapcsolódó fogalmak

nagymozgásos nyomhagyás, szándék nélküli és szándékos firka, folyamatorientált alkotás, kísérletezés, kifejezés, finommotorika, yuxtapozíció, elaboráció, emocionális sűrítés eszközei, intellektuális realizmus, képességfejlesztés, értékelés, differenciálás, adaptivitás, szemléltetés, illusztráció, méret, lépték, szöveg és kép kapcsolatrendszere

Szakirodalom:

Kárpáti Andrea (2001): *Firkák, formák, figurák*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.

Pataky Gabriella (2018): A vizuális kompetencia fejlesztés óvodás korban – a plasztikai képességektől az épített környezeti nevelésig, ELTE TÓK

Feuer Mária (2000): *A gyermekrajzok fejlődéslélektana*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

9. Vizuális kompetencia: Téri képességek fejlesztése

- A plasztikai képességek fejlődése, fejlesztése.
- Tárgyalkotás, konstruálás, építés.
- Épített környezeti nevelés.
- Környezetkultúra.
- Illuzórikus tér: a bábok világa. Bábkészítés, bábozás az óvodában.

A tételhez a záróvizsgán, a témához és a szakirodalmakhoz szorosan kapcsolódó képgyűjtemény áll a jelölt rendelkezésére.

Kapcsolódó fogalmak

építés, berendezés, környezetkultúra, intézményi terek esztétikája, dekoráció, konstruálás, anyagok, eszközök, szerszámok, kültéri és beltéri tevékenységek, tárgykészítés, plasztikus kifejezés, dimenziók, épített környezet, tájékozódás, bábozás, bábtípusok, tárgy és mozgás kapcsolatrendszere

Szakirodalom

Guba Anna – Pataky Gabriella – Tóth Eszter (2017): *Épített környezeti nevelés az óvodában.* (Illusztrátor: Rekvényi Viola) Magyar Építész Kamara, kultúrAktív, Budapest-Pécs.

Dienes Erika (2002): A bábjátékról. Szöveggyűjtemény. ELTE TOFK, Budapest.

10. Az óvodai anyanyelvi nevelés célrendszere – a nyelvi készségfejlesztés elemző bemutatása az óvodai játéktevékenységek rendszerében

- A nyelvi fejlesztő munkához szükséges ismeretek rendszere.
- A kognitív kommunikáció képességeinek fejlesztése — beszédfejlesztés, formális struktúraalkotó készség fejlesztésének játékos lehetőségei az óvodában.
- A beszédészlelés és a beszédértés fejlesztésének jelentősége, játékkörnyezete az óvodában.
- A beszédhanghallás mint elemi alapkészség fejlesztésének játékos lehetőségei a tevékenységek rendszerében.
- A szókincsbővítés szenzoros környezete kialakításának irányai, lehetőségei az óvodai tevékenységek rendszerében.
- A relációs szókincs mint elemi alapkészség integratív szemléletű fejlesztése az óvodában.
- A megkésett beszédfejlődés jelei; mérőeszközök — fajták, használatuk, szabályozók; beszédhibák.

Kapcsolódó fogalmak

óvodáskori kognitív fejlődés; szenzomotorosfejlődés (kn.: mozgásfejlődés, térpercepció), beszédészlelés, beszédértés, fonetikai tudatosság, fonológiai tudatosság, beszédhanghallás, relációs szókincs, a nyelvelsajátítás jellemzői, megkésett beszédfejlődés; beszédhibák; anyanyelvi észlelést-, értést fejlesztő játékok; nyelvi alkotókészséget fejlesztő játékok; artikulációs játékok;

Szakirodalom:

Dankó Ervinné (2012): *Nyelvi-kommunikációs nevelés az óvodában*. OKKER, Budapest.

Fazekasné Fenyvesi Margit (2021): *A beszédhanghallás fejlesztése óvodában – iskolában. Játék-és feladatgyűjtemény*. Mozaik Kiadó, Szeged.

Gósy Mária – Imre Angéla (2007): *Beszédpercepció fejlesztő modulok*. NIKOL KKT

11. Az óvodai irodalmi nevelés/ Mesélés, verselés az óvodában

- Az óvodáskorú gyermek irodalmi érdeklődésének világnézeti és kognitív jellemzői.
- A klasszikus – és kortárs gyermekirodalom én-fejlődést, a személyiség harmonikus kibontakozását támogató hatása — történetípusok, mesefajták, verses formájú szövegek.
- Az óvodáskorú gyermek szerephangsúlyos irodalmi játéktevékenységeinek jellemzői és e tevékenységek megalapozásának további játékos lehetőségei.
- A népi és kortárs mondókák — típusok; játékhelyzetek; a mondókajátékok fejlesztő hatásának komplex szemléletű bemutatása; játékindító szerepük.
- A narratív gondolkodás fejlesztése a mese – és versfeldolgozás különféle játékba ágyazott, komplex szemléletű lehetőségeivel, projektek.
- A kortárs gyermekkönyv – típusok (képeskönyvek, képkönyvek); tematikus csoportok; a választás kritériumai.
- A gyermekirodalom pedagógiai perspektiválása — mesepedagógia.

Kapcsolódó fogalmak

narratív gondolkodás, szimbolikus gondolkodás, mágikus gondolkodás; kettős tudat; fikciós játékkészség; bábozás, dramatizálás, bábfajták, dramaturgia, mondóka, mesefajták – életkorok; mesefeldolgozás, módszerek, gyermekkönyv-típusok; tematikus csoportok; tabu-könyvek, érzékenyítő könyvek, illusztrált gyermekkönyv, csendes könyvek; antológiák; mesepedagógia

Szakirodalom:

Dankó Ervinné (2012): *Irodalmi nevelés az óvodában*. OKKER, Budapest.

Nyitrai Ágnes (2015) *A mesélés jelentősége kisgyermekkorban*. In: Első lépések a művészetek felé I. – A vizuális nevelés és az anyanyelvi-irodalmi nevelés lehetőségei kisgyermekkorban. Szerk. Gyöngy Kinga, Bp.–Pécs, Dialóg Campus Kiadó. 324–369.

<https://mesecentrum.hu/konyvajanlok>

12. Mozgás – A motoros képességek rendszere, fejlesztési lehetőségek az óvodában

- Az ÓNOAP mozgás fejezet korszerű értelmezése.
- A testnevelés célja, feladatai.

- A motoros cselekvéstanulás folyamata és a mozgástanítás-, tanulás pedagógiai kérdései
- A mozgás-, a koordinációs képességek és a kognitív funkciók fejlődésének összefüggése.
- A fundamentális mozgáskészségek és a mozgáskonceptiók.
- A helyes testtartás, tartásjavító gyakorlatok.

Kapcsolódó fogalmak

mindennapos mozgás, motoros képességek, motiválás, differenciálás, ellenőrzés, értékelés, direkt- és indirekt mozgástanítás, helyváltoztató, helyzetváltoztató, manipulatív mozgáskészségek, egyensúlyérzék, testséma, finommotorika, térítájékozódás, ritmusérzék, a helyes testtartás és izomegyensúly

Szakirodalom:

Boronyai Zoltán (2015): *Mozgásfejlesztés, ügyességfejlesztés mozgáskonceptiók megközelítésben*. Magyar Diáksport Szövetség. Budapest
 Farnosi István, Gaál Sándorné. (2005): *Óvodások és kisiskolások szomatikus fejlettsége és motorikus teljesítménye*; Discursus TSF PFK

13. Mozgás - A mozgásos játékok szerepe az óvodában - a gyakorlaton megfigyelt óvodai tevékenységek, saját élmények tudatos elemzése

- A mozgásos tevékenységek, játékok helye, szerepe, tartalma.
- A testnevelés tantárgyban rejlő sokoldalú személyiségfejlesztés lehetőségei.
- A mozgásos játékok oktatásmódszertani elvei és tervezési szempontjai.
- Komplex testnevelési játékok, kapcsolódások más tevékenységi formákkal.
- A természetes mozgások és a mozgáskonceptiók beépítése a játékokba.

Kapcsolódó fogalmak

mozgásos tevékenységek tervezése, komplex mozgásos játékok, kooperatív játékok, problémamegoldás a játékokban, motiváció, futó-, fogójátékok tanításának szabályai, eszközös játékok

Szakirodalom:

Csányi Tamás (2020): *A mozgás felfedezése gyermekkorban I. kötet*, Magyar Diáksport Szövetség, Budapest.
 Gergely Ildikó (2013): *Futójátékok*. Krasznár és Fiai Kkt., Budapest.

14. Az óvoda zenei világa és az óvodai ének-zenei nevelés alapelvei - kinek, mikor, mit, hogyan, milyen céllal énekelünk/tanítunk?

- Magyar gyermekdal, magyar mondóka, magyar népdal, más népek dalai, komponált dalok, műzenei szemelvények, népzene/néptánc, népi játékok.
- Az óvodapedagógus feladata és céljai az ének-zenei nevelés területén.
- Tervezés és annak didaktikai elvei.

Kapcsolódó fogalmak

magyar népi gyermekdalok és mondókák, magyar népdalok, néptánc, tervezés, differenciálás, kooperáció, empátia készség

Szakirodalom:

Mélykútiné Dietrich Helga (2005): A magyar népi gyermekdalok sajátosságai. Eötvös Kiadó

Hegedűsné Tóth Zsuzsanna (2021): Módszertan - friss szemmel 1.: Poroljuk le, frissítsük fel az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tevékenységhez kapcsolódó módszertanunkat. In: Jávorka, G. (szerk.): Óvónők kincsestára: Módszertani kézikönyv, április, C 3.30, 1-27. Raabe Klett Kiadó.

Hegedűsné Tóth Zsuzsanna (2021): Módszertan - friss szemmel 2.: Poroljuk le, frissítsük fel az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tevékenységhez kapcsolódó módszertanunkat. In: Jávorka, G. (szerk.): Óvónők kincsestára: módszertani kézikönyv, augusztus, C 3.31, 1-56. Raabe Klett Kiadó

15. Fejlődéstámogatás és tehetségkibontakoztatás ének-zenei neveléssel

- A zenei képességterületek és azok fejlesztésének iránya az iskolába lépésig.
- A különleges figyelmet igénylő óvodások támogatása.
- Nem zenei képességterületekre gyakorolt fejlesztő hatása az ének-zenei tevékenységeknek.
- A népi játékok, és a gyermek-néptánc kognitív, affektív, pszichomotoros, szociális területekre gyakorolt hatásai.

Kapcsolódó fogalmak

öt ének-zenei fejlesztési terület (ritmusérzék, tiszta éneklési képesség, hallásfejlesztés, zenehallgatóvá nevelés, zenei kreativitás), transzfer, tehetségígéret, különleges figyelmet igénylő óvodás, értelmi-érzelmi-motoros és szociális képességterületek

Szakirodalom:

Hovánszki Jánosné (szerk., 2008): Zenei nevelés az óvodában-szöveggyűjtemény. Didakt Kiadó

Turmezeyné Heller Erika & Balogh László (2009): Zenei tehetséggondozás és képességfejlesztés. Kockakör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület

Tatárné Nagy Ágnes (2025): FejlesztÉsjáték 2 – iskolaérettség és 21. századi kompetenciák a népi játékok tükrében. Kuncogó kiadás

16. Az egészséges életmód kialakítása – a megfigyelt óvodai tevékenységek, saját élmények tudatos elemzése.

- Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.
- Az egészséges környezet biztosítása, elsősegélynyújtás, veszélyhelyzetek elhárítása az óvodában.
- Beteg gyermek az óvodában, gyógyszer beadás, a pedagógus szükséges kompetenciái, és ennek határai.
- Az egészségfejlesztés feladatai az óvodában.
- Mozgás az óvodában.
- Az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges táplálkozás alapozása az óvodában, okos tényér.
- Szokásalakítás és dilemmái a kulturális sokszínűségben.
- Krónikus beteg gyermekek együtt nevelésének dilemmái.
- A pedagógus mint modell.

Kapcsolódó fogalmak

Napirend, hetirend, változatos tevékenységek; biztonság, állandóság és rugalmasság a csoport életében; szokások kialakítása; napi rutinok, a környezet rendje, szomatikus egészség; tolerancia, etnikum, vallások

Szakirodalom:

Kósáné Ormai Vera (2001): *A mi óvodánk*. OKKER, Bp.

Székely Lajos (2004): *Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata*. Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata Egyesület, Budapest

Venyingi Beáta (2018): *Egészségtan I. Óvodapedagógus hallgatóknak*.

17. A külső világ tevékeny megismerése – a megfigyelt óvodai tevékenységek, saját élmények tudatos elemzése

- A természeti és társadalmi környezet megismerése és védelme.
- A természettudományos gondolkodás megalapozása és alakítása óvodai tevékenységekkel.
- Környezeti tartalmak megjelenése különféle tevékenységekben: játék, munka jellegű tevékenység, mozgás, gondozási tevékenységek.
- Környezeti nevelés helyszínei az óvodában és óvodán kívüli helyszíneken.

Kapcsolódó fogalmak

szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezet, közlekedés, térbeli tájékozódás, testkép és mozgásfejlesztés, szenzitív játékok, munka jellegű tevékenységek

Szakirodalom:

Bihariné Krekó Ilona és Kanczler Gyuláné (2019). Az óvodai környezeti nevelés módszertana. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

Ráczné Németh Csilla Négy évszak az óvodakertben (e-könyv) Iskolakert füzetek
Vásárhelyi Tamás és Victor András (2009. szerk.): Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia – alapvetés. Magyar Környezeti Nevelés Egyesület, Budapest

18. A gyermek és környezete – ökológiai összefüggések a megfigyelt óvodai tevékenységek és saját élmények tükrében

- Fenntarthatóságra nevelés lehetőségei az óvodában.
- A fenntartható életmód alapjai, beillesztése az óvodai mindennapokba.
- Fenntarthatóság megjelenése különféle tevékenységekben: játék, munka jellegű tevékenységek, mozgás, gondozási tevékenységek (önállóságra nevelés).
- A pedagógus, mint modell, a pedagógia attitűd, mint minta a gyermek környezethez való viszonyulásában.
- Az óvoda kapcsolati lehetőségei kulturális és civil szervezetekkel.
- Hagyományok: környezeti tartalom megjelenése az ünnepeinkben, néphagyományok, zöld jeles napok.
- Zöld óvodák működési jellegzetességei a fenntarthatóságra nevelés vonatkozásában, ÓNOAP-ban meghatározott környezeti nevelési célokon túli vállalásai.

Kapcsolódó fogalmak

fenntarthatóság, környezeti attitűd, fenntartható életmód szokásainak kialakítása, jeles napok, Magyarországi Zöld Óvodák Hálózata

Szakirodalom:

Bihariné Krekó Ilona és Kanczler Gyuláné (2019). Az óvodai környezeti nevelés módszertana. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

Vásárhelyi Tamás és Victor András (2009. szerk.): Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia – alapvetés. Magyar Környezeti Nevelés Egyesület, Budapest

19. Halmazszemlélet fejlesztése a logikai készlet segítségével. A számfogalom megalapozása az óvodában. - az óvodai gyakorlatok során irányított vagy megfigyelt matematikai tartalmú tevékenységekre történő reflexiók beépítésével

- Óvodai matematikai nevelés céljai és folyamata, jellemzői. Az ÓNOAP matematika tartalma.
- Játékok és tevékenységek a logikai készlettel. Válogatások és azok nehézségi szintjei, különféle, válogatáshoz kapcsolódó tevékenységek. A tevékenységek kapcsolata a halmazokkal, halmazműveletekkel.

- A logikai gondolkodás megalapozását szolgáló tevékenységek. Pl. rontó játék, állítások igazságtartalmának eldöntését igénylő játékok.
- A halmazszemlélet szerepe a fogalomalkotás és a számfogalom alakulásában.
- A természetes számok fogalmának kialakítása 3-6 éves korban. Számlálással és méréssel kapcsolatos kompetenciák fejlesztési lépései.
- Differenciálási lehetőségek, szemléltető eszközök alkalmazása.

Kapcsolódó fogalmak

logikai készlet, válogatás, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, elem, tagadás, igaz, hamis, rendszerszemlélet, számlálás, mérés, közvetítő eszköz, darabszám, mérőszám, sorszám.

Szakirodalom:

[https://eta.bibl.u-szeged.hu/1671/2/matematika_tantrgypedaggia/www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Matematika I. tantrgypedaggia/index.html](https://eta.bibl.u-szeged.hu/1671/2/matematika_tantrgypedaggia/www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Matematika_I._tantrgypedaggia/index.html) (1., 2., 4., 5., 6. fejezetek)
https://eta.bibl.u-szeged.hu/1670/2/matematika_mdszertan/www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Matematika_mdszertan/1_a_termesztes_szm_fogalmnak_kezdeti_alakulsa.html (1.1. A természetes szám fogalom alakulásának kezdeti lépései)
 Zsámboki Károlyné (2003): Óvodai matematikai nevelés. Magánkiadás, Sopron.

20. Kombinatorikus gondolkodás és geometriai kompetenciák fejlesztése az óvodában. - az óvodai gyakorlatok során irányított vagy megfigyelt matematikai tartalmú tevékenységekre történő reflexiók beépítésével

- Geometriai formák, síkbeli és térbeli alkotások.
- Tájékozódás a térben és síkban ábrázolt világban.
- Geometriai transzformációk: tükrözés, forgatás, eltolás megjelenése az óvodai tevékenységek során.
- Kombinatorikai gondolkodás és a véletlenről szerzett tapasztalatok alapjai játékosan.
- Kreatív alkotótevékenységek ösztönzése az óvodában és kapcsolásuk a gyermekek geometriai és kombinatorikai gondolkodásának fejlesztéséhez.
- Matematikai tartalom megjelenése különféle tevékenységekben: játékban, munkatevékenységben, mozgásban, gondozási tevékenységekben.

Kapcsolódó fogalmak

téri orientáció, szimmetria, rendszerszemlélet, alak(zat), kör, négyzet, háromszög, biztos, lehetetlen, lehetséges, a kombinatorikai problémák szintjei 4-7 éves korban

Szakirodalom:

https://eta.bibl.u-szeged.hu/1671/2/matematika_tantrgypedaggia/www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Matematika_I_tantrgypedaggia/index.html (3., 8-11. fejezetek)

C. Neményi Eszter (2007): Geometria tananyag és a geometria tanulása az alsó tagozaton, Budapest. (7-15, 22-29, 48-51, 62-66, 72-74, 126-132. o.)

Villányi Györgyné (1995): Játék a matematika? (Matematikai játékok gyűjteménye óvodapedagógusoknak), Tárogató Kiadó

Záróvizsga témák az óvodapedagógus német nemzetiségi szakirány hallgatói számára

Alapvető dokumentumok a német nemzetiségi tételekhez:

- *Leitsätze und mittelfristiger Entwicklungsplan für den ungarndeutschen Kindergarten.* <https://umz.hu/wp-content/uploads/2021/04/wuf-entwicklungsplan-kiga.pdf>
- Bauer, M., Preims, M., Dr. Frank, G., Szauer, Á. (2013). *Ungarndeutsche Kindergärten zeigen Profil. Unsere kindergarteneigene Konzeption.* Ungarndeutsches Pädagogisches Institut. <https://umz.hu/wp-content/uploads/2021/04/wuf-kindergarten-de.pdf>

1. Az óvodáskori kétnyelvű nevelés főbb aspektusai

- Mutassa be a kétnyelvű foglalkozások módszertanának alapelveit – az immerziót; az „egy személy – egy nyelv” modellt, a foglalkozáslapú modellt többek között.
- Térjen ki az óvodapedagógus mint nyelvi modell szerepére.
- Gyakorlati tapasztalatai alapján mutassa be azokat az élethelyzeteket, szituációkat, amelyek lehetőséget teremtenek a második nyelv használatára az óvodában.

Fogalmak:

immerzió (teljes, részleges), egy személy - egy nyelv, eltérő családi és környezeti nyelv, napi nyelvi rutin, második nyelv, idegen nyelv, nyelvi formulák, gyermekkori nyelvfejlődés.

Szakirodalom:

1. M. Batári, I. (2007). *Zweisprachigkeit und Sprachförderung im Kindergarten – Sammlung methodischer Texte.* (Kétnyelvűség és óvodai nyelvi fejlesztés.) Okker Zrt., Budapest, pp. 8-57.
2. Steinlen, A. K., Kersten, K., Tiefenthal, K., Wippermann, I., Flyman Mattsson, A. (2013). *Empfehlungen für die Verwendung der Zweitsprache in bilingualen Kindergärten.* In: A. K. Steinlen, A. Rohde (szerk.). *Mehrsprachigkeit in bilingualen Kindertagesstätten und Schulen*, pp. 79-90.
3. Nauwerck, P. (2016). *Didaktik und Methodik des frühen Fremdsprachenlernens im Kindergarten.* *Gyermeknevelés*, 4(1), pp. 11–28.

2. Gyermekirodalom: szókincsfejlesztés, elmerülés a második nyelvben

(A és B közül egy választható)

A) Történetek, mesék, képeskönyvek

- Indokolja, miért alkalmasak a képeskönyvek, történetek és mesék a német nyelvben való elmerülésre?
- Mutassa be a mesék, történetek prezentálásának és a megértés támogatásának módjait.
- A cselekvésorientált nyelvi fejlesztés megvalósítása; a gyermekek bevonása a mesélés folyamatába; a dramatizálás módjai.
- Említsen meg két konkrét gyermekirodalmi művet, amelyek alkalmasak óvodai feldolgozásra és indokolja választását.

Fogalmak:

gyermekirodalom, immerzió, párbeszédes olvasás, szókincsfejlesztés, receptív/produktív szókincs, képekkel támogatott mesélés, literacy.

Szakirodalom:

1. Eimler, K. (é.n.). Vorlesen und Bilderbücher. Gedanken und Impulse. In: Das Kita-Handbuch. Verlag Herder.
<https://www.kindergartenpaedagogik.de/fachartikel/bildungsbereiche-erziehungsfelder/sprache-fremdsprachen-literacy-kommunikation/vorlesen-und-bilderbuecher-gedanken-und-impulse/>
2. Kappeler Suter, S., Plangger, N., & Jakob, B. (2017). *Leitfaden: Dialogisches Lesen*. Pädagogische Hochschule FHNW; Schweizerisches Institut für Kinder- und Jugendmedien. <https://doi.org/10.5167/uzh-148186>

B) Célnyelvű mondókák és versek alkalmazása

- Mutassa be a mondókák közvetítésének módszertani alapjait és indokolja motiváló szerepüket.
- Sorolja fel az óvodai nevelésbe illeszthető legfontosabb műfajokat. Nevezzen meg felhasználásukra, gyakorlásukra alkalmas helyzeteket az óvoda életében.
- Két konkrét mondóka/vers alapján mutassa be a műfaj életkornak megfelelő elsajátíttatási lehetőségeit, cselekvésorientált gyakorlását.

Szakirodalom:

1. Gnettner, I., Goossens, A. (é. n.) Die fantastischen Fünf. 30 Fingerspielearten für den Morgenkreis. Don Bosco.
2. Stoyan, H. - Spinner, K. H. - Németh M. (1998). *Moderne deutschsprachige Kinder- und Jugendliteratur. Überblick, Didaktik, Texte*. Nemzeti Tankönyvkiadó.
3. Radvai, T. (2017). *Bewegte Kinderliteratur mit ungarndeutschen Spielliedern und Spielreimen*. In: Á. Klein, Márkus É. (szerk.). *Ungarndeutsche Kinderliteratur in Theorie und Praxis. Didaktische Handreichung für Pädagog_innen zum Unterricht der ungarndeutschen Nationalitätenkinderliteratur im Kindergarten und in der Primarstufe*. Pécs, pp. 29-42. <https://umz.hu/project/ungarndeutsche-kinderliteratur-in-theorie-und-praxis-2/?lang=de>

3. Szókincsfejlesztés és a nyelvi képességek fejlesztése játékos módszerekkel

- Konkrét játékos feladatok segítségével mutassa be, hogyan fejleszthető a célnyelvi nyelvelsajátítás (hallott szöveg értése, kommunikációs készség fejlesztése, kiejtés finomítása, önkifejezés a célnyelven).
- Ismertesse a gyermekek célnyelvű megnyilvánulásokra motiválásának játékos lehetőségeit, ill. az új kifejezések begyakorlására irányuló játékokat, kreatív módszereket.

Szakirodalom:

1. Jäger-Manz, M. (1998). *"Ich sag' dir was!"*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
2. Vital, N. - Landert Born, K. (2016). *Sprachförderung auf der Kindergartenstufe. Mit Materialien zum Thema „Wörter“*. *Ausbildung Eingangsstufe*. Pädagogische Hochschule Zürich. S.1-20.

4. A zene szerepe az óvodai nyelvi nevelésben

- Miért alkalmasak a zenei elemek (zene, tánc, ritmusgyakorlatok) a nyelvi fejlesztésre?
- Milyen szerepet játszanak a német nyelvű dalok az óvodai hétköznapiakban? Hogyan integrálhatók az óvodai mindennapokba?
- Milyen módszerekkel vezethető be egy új dal? Gondoljon elsősorban a tartalmak közvetítésére és az ehhez rendelkezésre álló eszközökre.
- A mozgásos dalok fontossága a német nyelvi fejlesztésben: indokolja és nevezzen meg két konkrét példát.
- Miért fontos a ritmusfejlesztés? Hogyan használhatók erre a célra az Orff-hangszerek?

Fogalmak:

korai zenei fejlesztés, dalok bevezetése, ritmusfejlesztés, jelentésközvetítés, minden érzékszervvel való tanulás, cselekvésorientáltság, napi rutinhoz kapcsolódó dalok.

Szakirodalom:

1. Vliex, S. (2011). *Sing mit! Sechs Methoden zum Liederlernen*. In: Musik in der Grundschule, Ausgabe 2011/01. Mannheim: Schott Music. (online erreichbar)
2. Hirler, S. (2022). *Musik erleben in der Kita*. Freiburg i.B.: Verlag Herder GmbH.

5. Játékos mozgásformák az óvodai foglalkozásokon

- Mutassa be a német nyelvű testnevelésfoglalkozások jellemző felépítését.
- Mutassa be a nemzetiségi óvodai gyakorlatát szem előtt tartva, milyen célok megvalósítására törekszik a testnevelés foglalkozásokon.
- Mutasson be egy konkrét tematikus mozgássort.
- Hogyan történik a mozgásformák elsajátításához szükséges játékos, fejlesztő gyakorlatok német nyelvű kivitelezése? Milyen módszertani eszközökkel támogatható a testnevelés foglalkozás egy nyelvű irányítása?

Szakirodalom:

1. Zimmer, R. (2020). *Handbuch Bewegungserziehung. Grundlagen für Ausbildung und pädagogische Praxis*. Herder Verlag. (6.4.-6.7. fejezet: Ziele und Inhalte der Bewegungserziehung; Methodische Aspekte; Offene Bewegungsangebote; "Bewegungsstunden" planen und durchführen)
2. Kersch, D. (Hrsg) (2020). *Handbuch zur Bewegungsförderung bei Kindern von Jahren 0-12*. Ministerium für Sport, Luxemburg. S. 71- 84.; 103-110.; 170-187.; 207-215.; 218-261.; 269-275. <https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2021/01-janvier/Bewegungsforderung-bei-Kindern-0-12.pdf>
3. Kiwit, R., Bierögel, S., Hemming, A. (2010). *Sternstunden im Kleinkindturnen*. Ökotopia.

6. A külső világ tevékeny megismerése témájú célnyelvi foglalkozások

- Mutassa be környezetünk és a természet megismerésének lehetőségeit (megfigyelés, kísérletezés, projektmunka).
- Hogyan fejleszthető a német szókincs környezetismereti tartalmakon keresztül?
- Definiálja a CLIL módszert, módszertani alapjait és előnyeit a korai másodiknyelv-fejlesztésben.
- Hogyan köthetők össze a környezetismereti tartalmak más területekkel? Hozzon konkrét példákat.

Fogalmak:

CLIL, CLILiG, CLIL-kommunikáció, jelentésközvetítés, fenntarthatóság, komplexitás, Kim játék, flow tanulás, projekt módszer, kompetenciafejlesztés, tanulás minden érzékszervvel, scaffolding

Szakirodalom:

1. Hoppenstedt, G., Widlok, B. (2014). Frühes Fremdsprachenlernen mit dem CLIL-Ansatz – eine Einführung und Praxisbeispiele. Goethe Institut. Online: https://www.goethe.de/prj/dlp/dlapi/v1/index.cfm?endpoint=/tlm/download&file_ID=8860&tlm_ID=2812
2. Senckel, B. (2016). *Wie Kinder sich die Welt erschließen. Persönlichkeitsentwicklung und Bildung im Kindergartenalter*. C. H. Beck. (Der Wald als Bildungsraum, pp. 62-66; Naturerleben, pp. 183-187)

7. Népismereti tartalmak a nemzetiségi óvodákban

- Mutassa be a nemzetiségi óvodai gyakorlatát szem előtt tartva azokat a jó gyakorlatokat, melyeket a népismereti tartalmak közvetítésére látott.
- Soroljon fel konkrét példákat, amiket a saját óvodapedagógusi praxisába is átvenne.
- Reflektáljon kritikusan a látottakra és a tapasztalataira. Mi az, amit Ön máshogy csinálna, mi az, amivel nem volt megelégedve, ha a népismereti nemzetiségi tartalmak közvetítésére gondol? Nevezze meg/Fejtse ki az okokat is.

Szakirodalom:

1. Márkus, É. (2010). *Zur Volkskunde der Ungarndeutschen. Ein Lehr- und Arbeitsbuch für die Studenten der Nationalitätengrundschullehrer- und Kindergärtnerinnenbildung*. Budapest, Trezor Kiadó.
<https://mek.oszk.hu/09000/09086/09086.pdf>
2. Jäger-Manz, M. (2014). *Traditionen kindgemäß pflegen*. Baja, Bajapress.

8. Német nemzetiségi irodalom az óvodai mindennapokban

- Mutassa be a nemzetiségi óvodai gyakorlatát szem előtt tartva azokat a jó gyakorlatokat, melyeket a német nemzetiségi gyermekirodalom közvetítésére látott.
- Soroljon fel konkrét példákat, amiket a saját óvodapedagógusi praxisába is átvenne.
- Reflektáljon kritikusan a látottakra és a tapasztalataira. Mi az, amit Ön máshogy csinálna, ha a nemzetiségi gyermekirodalom közvetítésére gondol? Nevezze meg/Fejtse ki az okokat is.

Szakirodalom:

1. Márkus, É. (2007). „*Ene bene Tintenfass, geh' zur Schul' und lerne was!*“ *Eine Text und Aufgabensammlung zur ungarndeutschen Kinderliteratur für die Studenten der NationalitätenkindergärtnerInnebildung und -grundschullehrerInnenbildung*. Trezor Kiadó, Budapest.
<https://mek.oszk.hu/08800/08816/08816.pdf>
2. Horak, G., Horak, H. (1994). *Kinderlieder, Reime und Spiele der Ungarndeutschen*. Zusammengetellt und herausgegeben von Karl Manherz. Tankönyvkiadó, Budapest.
https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_nemzetisegek/nemetek/ungarndeutsche_studien_2/pages/000_konyveszeti_adatok.htm

Themen zur Abschlussprüfung für die Studenten der Fachrichtung Nationalitätenkindergärtnerbildung

1. Die wichtigsten Aspekte der bilingualen Erziehung im Kindergarten

- Stellen Sie methodische Grundprinzipien der bilingualen Aktivitäten vor, u.a. die Immersion, die „eine Person – eine Sprache“-Modell, das Angebotsmodell.
- Gehen Sie dabei auf die Rolle der Erzieherin als sprachliches Vorbild ein.
- Situationen und Anlässe zum Gebrauch der deutschen Sprache, die Bedeutung der Rituale: Bringen Sie Beispiele aufgrund Ihrer Erfahrungen in den Praktikumskindergärten.

Literatur:

1. M. Batári, I. (2007). *Zweisprachigkeit und Sprachförderung im Kindergarten – Sammlung methodischer Texte*. Okker Zrt., Budapest.
2. Steinlen, A. K., Kersten, K., Tiefenthal, K., Wippermann, I., Flyman Mattsson, A. (2013). Empfehlungen für die Verwendung der Zweitsprache in bilingualen Kindergärten. In: A. K. Steinlen, A. Rohde (Hg.). *Mehrsprachigkeit in bilingualen Kindertagesstätten und Schulen. Voraussetzungen – Methoden – Erfolge*, pp. 79-90.
3. Nauwerck, P. (2016). Didaktik und Methodik des frühen Fremdsprachenlernens im Kindergarten. *Gyermeknevelés*, 4(1), pp. 11–28.

2. Kinderliteratur – Lust auf die Sprache wecken, Eintauchen in die Sprache und Wortschatzerweiterung

A) Geschichten, Bilderbücher und Märchen

- Warum eignen sich Bilderbücher, Geschichtenbücher und Märchen besonders gut für das Eintauchen in die deutsche Sprache? Nennen Sie Argumente.
- Welche Möglichkeiten gibt es, beim Vorlesen/Erzählen von Geschichten das Verstehen zu unterstützen? Nennen Sie mehrere Aspekte und erklären Sie diese.
- Wie kann man Kinder in das Vorlesen/Erzählen einer Geschichte miteinbeziehen, auch wenn sie noch keine/geringe Kenntnisse der deutschen Sprache haben? Nennen und erklären Sie konkrete Beispiele.
- Bilderbücher/Geschichten/Märchen eignen sich gut, um damit handlungsorientiert Sprache zu fördern, z.B. durch Dramatisierungen. Welche Möglichkeiten gibt es, mit Kindern nach dem Vorlesen/Erzählen einer Geschichte diese zu dramatisieren – auch mit geringen Sprachkenntnissen der Kinder?
- Nennen Sie mind. zwei konkrete kinderliterarische Werke, die sich für den Einsatz im Kindergarten eignen und begründen Sie Ihre Entscheidung.

Begriffe: Kinderliteratur, Immersion, dialogisches Lesen, Wortschatzförderung, rezeptiver/produktiver Wortschatz, bildgestütztes Erzählen, Literacy-Erziehung, intentionale Sprachförderung

Literatur:

1. Eimler, K. (o. J.). Vorlesen und Bilderbücher. Gedanken und Impulse. In: Das Kita-Handbuch. Verlag Herder.
<https://www.kindergartenpaedagogik.de/fachartikel/bildungsbereiche-erziehungsfelder/sprache-fremdsprachen-literacy-kommunikation/vorlesen-und-bilderbuecher-gedanken-und-impulse/>
2. Kappeler Suter, S., Plangger, N., & Jakob, B. (2017). *Leitfaden: Dialogisches Lesen*. Pädagogische Hochschule FHNW; Schweizerisches Institut für Kinder- und Jugendmedien. <https://doi.org/10.5167/uzh-148186>

B) Zielsprachige Sprüche und Reime im Kindergarten-Angebot

- Stellen Sie die methodischen Grundlagen zur Vermittlung von Reimen vor und begründen Sie ihre motivierende Funktion.
- Zählen Sie die wichtigsten Reimarten mit Beispielen auf. Nennen sie geeignete Anlässe für ihre Anwendung und Übung im Kindergartenalltag.
- Zeigen Sie am Beispiel von zwei konkreten Reimen Möglichkeiten der altersgerechten Vermittlung und des handlungsorientierten Übens.

Literatur:

1. Gnettner, I., Goossens, A. (o. J.) Die fantastischen Fünf. 30 Fingerspielekarten für den Morgenkreis. Don Bosco.
2. Stoyan, H. - Spinner, K. H. - Németh M. (1998). *Moderne deutschsprachige Kinder- und Jugendliteratur. Überblick, Didaktik, Texte*. Nemzeti Tankönyvkiadó.
3. Radvai, T. (2017). Bewegte Kinderliteratur mit ungarndeutschen Spielliedern und Spielreimen. In: Á. Klein, Márkus É. (Hrsg.). *Ungarndeutsche Kinderliteratur in Theorie und Praxis. Didaktische Handreichung für Pädagog_innen zum Unterricht der ungarndeutschen Nationalitätenkinderliteratur im Kindergarten und in der Primarstufe*. Pécs, pp. 29-42. <https://umz.hu/project/ungarndeutsche-kinderliteratur-in-theorie-und-praxis-2/?lang=de>

3. Wortschatzerweiterung mit spielerischen Methoden

- Zeigen Sie anhand konkreter spielerischer Aufgaben, wie der zielsprachige Spracherwerb gefördert werden kann (Hörverstehen, Entwicklung der kommunikativen Kompetenz, Verfeinerung der Aussprache, Ausdrucksfähigkeit in der Zielsprache).
- Stellen Sie spielerische Möglichkeiten vor, wie Kinder zur zielsprachlichen Äußerung motiviert werden können, sowie Spiele und kreative Methoden zur Einübung neuer Ausdrücke.

Literatur:

1. Jäger-Manz, M. (1998). *"Ich sag' dir was!"*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
2. Vital, N. - Landert Born, K. (2016). *Sprachförderung auf der Kindergartenstufe. Mit Materialien zum Thema „Wörter“*. *Ausbildung Eingangsstufe*. Pädagogische Hochschule Zürich. S.1-20.
<https://materialien.phzh.ch/contentassets/382092d071c04f48a3c531bd8b1dbd17/broschuere-sprachfoerderung-auf-der-kindergartenstufe-phzh.pdf>

4. Die Rolle von Musik im Kindergarten als Element der Sprachförderung

- Warum eignen sich musikalische Elemente (Musik, Tanz, Rhythmusübungen...) besonders gut für die Sprachförderung? Nennen Sie Argumente und begründen Sie.
- Welche Rolle spielen die Lieder im Kindergartenalltag? Wie können Sie in den Alltag integriert werden?
- Welche Methoden gibt es, ein neues Lied einzuführen? Sprechen Sie insbesondere über die Möglichkeiten der Bedeutungsvermittlung – welche Hilfsmittel stehen uns zur Verfügung?
- Besonders wertvoll für die Sprachförderung sind Bewegungslieder. Erklären Sie, warum und nennen Sie zwei konkrete Beispiele.
- Warum ist Rhythmusförderung wichtig? Was sind Orff-Instrumente und wie können wir sie für die Rhythmusförderung einsetzen?

Begriffe: musikalische Früherziehung, Liedereinführung, Rhythmusschulung, Bedeutungsvermittlung, Lernen mit allen Sinnen, Handlungsorientierung, Rituallieder, Orff-Instrumente

Literatur:

1. Vliex, S. (2011). Sing mit! Sechs Methoden zum Liederlernen. In: Musik in der Grundschule, Ausgabe 2011/01. Mannheim: Schott Music. (online erreichbar)
2. Hirler, S. (2022). Musik erleben in der Kita. Freiburg i.B.: Verlag Herder GmbH.

5. Spielerische Bewegungsaktivitäten

- Stellen Sie den typischen Aufbau deutschsprachiger Bewegungsangebote vor.
- Erläutern Sie – unter Berücksichtigung der Praxis in den Nationalitätenkindergärten –, welche Ziele in den Sportbeschäftigungen verfolgt werden.
- Stellen Sie eine konkrete thematische Bewegungsabfolge vor.
- Wie erfolgt die spielerische Durchführung der für den Erwerb der Bewegungsformen notwendigen Übungen auf Deutsch? Mit welchen methodischen Mitteln kann die einsprachige Anleitung der Sportbeschäftigungen unterstützt werden?

Literatur:

1. Zimmer, R. (2020). Handbuch Bewegungserziehung. Grundlagen für Ausbildung und pädagogische Praxis. Herder Verlag. (Abschnitt 6.4.-6.7.: Ziele und Inhalte der Bewegungserziehung; Methodische Aspekte; Offene Bewegungsangebote; “Bewegungsstunden” planen und durchführen)
2. Kersch, D. (Hrsg) (2020). *Handbuch zur Bewegungsförderung bei Kindern von Jahren 0-12*. Ministerium für Sport, Luxemburg. S. 71- 84.; 103-110.; 170-187.; 207-215.; 218-261.; 269-275. <https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2021/01-janvier/Bewegungsforderung-bei-Kindern-0-12.pdf>
3. Kiwit, R., Bierögel, S., Hemming, A. (2010). Sternstunden im Kleinkindturnen. Ökotopia.

6. Zielsprachiges Sachkunde-Angebot

- Beschreiben Sie die Wege zum Kennenlernen der näheren Umgebung und der Natur: Beobachtungen von Naturerscheinungen, Experimentieren, Projektarbeit.

- Definieren Sie die CLIL-Methode. Was sind ihre Vorteile in der frühen Fremdsprachenvermittlung?
- Wie kann die Erweiterung des Wortschatzes durch sachkundliche Inhalte mit Methoden der einsprachigen Bedeutungsvermittlung verwirklicht werden?
- Wie können deutsche Sachkunde-Inhalte mit anderen Bildungsbereichen verknüpft werden? Nennen Sie einige Beispiele.

Literatur:

1. Hoppenstedt, G., Widlok, B. (2014). *Frühes Fremdsprachenlernen mit dem CLIL-Ansatz – eine Einführung und Praxisbeispiele*. Goethe Institut. Online: https://www.goethe.de/prj/dlp/dlapi/v1/index.cfm?endpoint=/tlm/download&file_ID=8860&tlm_ID=2812
2. Senckel, B. (2016). *Wie Kinder sich die Welt erschließen. Persönlichkeitsentwicklung und Bildung im Kindergartenalter*. C. H. Beck. (Der Wald als Bildungsraum, pp. 62-66; Naturerleben, pp. 183-187)

7. Volkskundliche Inhalte im Kindergartenalltag

- Stellen Sie unter Berücksichtigung Ihrer Erfahrungen im Nationalitäten-Kindergarten die bewährten Praktiken vor, die Sie für die Vermittlung von volkskundlichen Inhalten im Kindergarten als geeignet erachten.
- Nennen Sie einige konkrete Beispiele, die Sie in Ihre eigene Praxis als deutsche Nationalitäten-Kindergartenpädagogin übernehmen würden.
- Reflektieren Sie gerne auch kritisch über das Gesehene und Ihre Erfahrungen.
- Was würden Sie anders machen, womit waren Sie nicht zufrieden, wenn Sie an die Vermittlung von volkskundlichen Inhalten im besuchten deutschen Nationalitäten-Kindergarten denken?
- Nennen Sie auch hier bitte einige konkrete Beispiele, sowie die Gründe für Ihre Kritik/Unzufriedenheit.

Literatur:

1. Márkus, É. (2010). *Zur Volkskunde der Ungarndeutschen. Ein Lehr- und Arbeitsbuch für die Studenten der Nationalitätengrundschullehrer- und Kindergärtnerinnenbildung*. Budapest, Trezor Kiadó. <https://mek.oszk.hu/09000/09086/09086.pdf>
2. Jäger-Manz, M. (2014). *Traditionen kindgemäß pflegen*. Baja, Bajapress.

8. Ungarndeutsche Kinderliteratur im Kindergartenalltag

- Stellen Sie unter Berücksichtigung Ihrer Erfahrungen im Kindergarten die bewährten Praktiken vor, die Sie für die Vermittlung ungarndeutscher Kinderliteratur als sinnvoll erachten.
- Nennen Sie konkrete Beispiele, die Sie in Ihre eigene Praxis als Kindergärtner:in übernehmen würden.
- Reflektieren Sie kritisch über das Gesehene und Ihre Erfahrungen.
- Was würden Sie anders machen, womit waren Sie nicht zufrieden, wenn Sie an die Vermittlung von Kinderliteratur der ungarndeutschen Minderheit denken?

- Nennen Sie die Gründe dafür und erläutern Sie sie.

Literatur:

1. Márkus, É. (2007). „*Ene bene Tintenfass, geh' zur Schul' und lerne was!*“ *Eine Text und Aufgabensammlung zur ungarndeutschen Kinderliteratur für die Studenten der NationalitätenkindergärtnerInnenbildung und -grundschullehrerInnenbildung*. Trezor Kiadó, Budapest. <https://mek.oszk.hu/08800/08816/08816.pdf>
2. Horak, G., Horak, H. (1994) *Kinderlieder, Reime und Spiele der Ungarndeutschen*. Zusammengetellt und herausgegeben von Karl Manherz. Tankönyvkiadó, Budapest. https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_nemzetisegek/nemetek/ungarn_deutsche_studien_2/pages/000_konyveszeti_adatok.htm

Záróvizsga témák az óvodapedagógus szerb nemzetiségi szakirány hallgatói számára

1. Az óvodáskori kétnyelvű nevelés főbb aspektusai:

- Mutassa be a kétnyelvű foglalkozások módszertanának alapelveit – pl. az immerziót, az egy személy - egy nyelv modellt, a foglalkozáslapú modellt.
- Térjen ki az óvodapedagógus mint nyelvi modell szerepére.
- Gyakorlati tapasztalatai alapján mutassa be azokat az élethelyzeteket, szituációkat, amelyek lehetőséget teremtenek a második nyelv használatára az óvodában.

Szakirodalom:

1. Karmacsi, Zoltán: Kétnyelvűség és nyelvelsajátítás. Rákóczi-füzetek; 25. Ungvár, 2007, PoliPrint.
2. Vilimanović, Olivera: “Bilingvalno dete”.
<https://www.scribd.com/document/850721856/Bilingvizam>
3. Kovács, Judit, Trentinné Benkő, Éva: The World at Their Feet, Budapest, 2014, Eötvös József Könyvkiadó.

2. Gyermekirodalom: szókincsfejlesztés, belemerülés a második nyelvbe

(A és B közül egy választható)

A) Célnyelvű mondókák és versek alkalmazása:

- Mutassa be a mondókák közvetítésének módszertani alapjait és indokolja motiváló szerepüket.
- Sorolja fel az óvodai nevelésbe illeszthető legfontosabb műfajokat. Hozzon konkrét példákat a mondókák életkornak megfelelő, produktív és cselekvésorientált felhasználására.

Vagy:

B) Történetek, mesék, képeskönyvek

- Mutassa be a mesék, történetek prezentálásának és a megértés támogatásának módjait.
- A cselekvésorientált nyelvi fejlesztés megvalósítása; a gyermekek bevonása a mesélés folyamatába; a dramatizálás módjai.
- Említsen meg két konkrét gyermekirodalmi művet, amelyek alkalmasak óvodai feldolgozásra és indokolja választását.

Szakirodalom:

1. Spasić, Jelena: “Jezičke igre u govornom razvoju”, Beograd, 2021.
2. “Волим да бојим Свету литургију”, Светиора, 2017.
3. “Поучне приче старца Пајсија”, Светигора, 2017.

3. Szókincsfejlesztés és a nyelvi képességek fejlesztése játékos módszerekkel

- Mutassa be a játékok szerepét a nyelvi képességek gyermekközpontú fejlesztésében, konkrét példákkal.
- A célnyelvű tartalmak közvetítésének módjai: mutasson be módszereket az egynyelvű jelentésközvetítésre! (célnyelvű bemutatás, szemléltetés)

- Ismertesse a gyermekek célnyelvű megnyilvánulásokra motiválásának játékos lehetőségeit, ill. az új kifejezések begyakorlására irányuló játékokat, kreatív módszereket.

Szakirodalom:

1. Dženopoljac, Dragana; Rodić, Danijela: "Logopedove pesmice za progovaranjem", Subotica, 2018.
2. dr Panić, Vladislav: "Razvoj, učenje i mera psihičkog", Beograd, 1999, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

4. A zene szerepe az óvodai nyelvi nevelésben

- Miért alkalmasak a zenei elemek (zene, tánc, ritmusgyakorlatok) a nyelvi fejlesztésre?
- Milyen szerepet játszanak a szerb nyelvű dalok az óvodai hétköznapiakban? Hogyan integrálhatók az óvodai mindennapokba?
- Milyen módszerekkel vezethető be egy új dal? Gondoljon elsősorban a tartalmak közvetítésére és az ehhez rendelkezésre álló eszközökre.
- A mozgásos dalok fontossága a szerb nyelvi fejlesztésben: indokolja és nevezzen meg két konkrét példát.

Szakirodalom:

1. Jablanov, Nada: "Narodne pesme i igre", Beograd, 2005.
2. Илић, Владица: "Музичка култура за први разред основне школе", Београд, 2006.

5. Játékos mozgásformák az óvodai foglalkozásokon

- Hogyan épülnek fel a szerb nyelvű sportfoglalkozások?
- Mutasson be tematikus mozgássorokat példákkal.
- Hogyan történik a mozgásformák elsajátításához szükséges játékos, fejlesztő gyakorlatok szerb nyelvű kivitelezése?

Szakirodalom:

1. M. Marković, D. Koruga, R. Ivanović: Korak po korak, Beograd, 1997.
2. М. Тешењи, Јелена: "Значај предшколског васпитања у развоју детета", Будапешт, 2009.

6. Célnyelvű külső világ tevékeny megismerése témájú foglalkozások

- Mutassa be a természet megismerésének lehetőségeit (megfigyelés, kísérletezés, projekt munka).
- Hogyan fejleszthető a szerb szókincs környezetismereti tartalmakon keresztül?
- Definiálja a CLIL módszert és előnyeit a korai másodiknyelv-fejlesztésben.
- Hogyan köthetők össze a környezetismereti tartalmak más területekkel? Hozzon konkrét példákat.

Szakirodalom:

1. Diestmann, Ronald: Igre za motoričko učenje, 2017. Zagreb, Gopal.
2. Јовичић, Јованка: Како да припремите дете за вртић, Београд, 2002, Креативни центар.

7. Népismereti tartalmak a nemzetiségi óvodában

- Mutassa be a nemzetiségi óvodai gyakorlatát szem előtt tartva azokat a jó gyakorlatokat, melyeket a népismereti tartalmak közvetítésére látott.
- Soroljon fel konkrét példákat, amiket a saját óvodapedagógusi praxisába is átvenne.
- Reflektáljon kritikusan a látottakra és a tapasztalataira. Mi az, amit Ön máshogy csinálna, ha a népismereti nemzetiségi tartalmak közvetítésére gondol? Nevezze meg/Fejtse ki az okokat is.

Szakirodalom:

1. Grujičić, Milan: “Metodika upoznavanja okoline”, Sremska Mitrovica, 2011.
2. Stanković, Ivana; Rajić, Stajka: Upoznajmo srpsku tradiciju, narodni običaji, Čačak, 2019.

8. Szerb nemzetiségi irodalom az óvodai mindennapokban

- Mutassa be a nemzetiségi óvodai gyakorlatát szem előtt tartva azokat a jó gyakorlatokat, melyeket a szerb nemzetiségi gyermekirodalom közvetítésére látott.
- Soroljon fel konkrét példákat, amiket a saját óvodapedagógusi praxisába is átvenne.
- Reflektáljon kritikusan a látottakra és a tapasztalataira. Mi az, amit Ön máshogy csinálna, ha a nemzetiségi gyermekirodalom közvetítésére gondol? Nevezze meg/Fejtse ki az okokat is.

Szakirodalom:

1. Ilin, Mirjana: “Igra kolo, igra kolo”, Budapest, 2008.
2. Milošević, Andrija: ”Medved Rajko i pčela Darko”, Beograd, 2020.
3. Степановић, Предраг: “Прича о малом зецу”, 1996.
4. Степанов, Милан: “Српска књижевност за децу”, 2010, Budapest, Trezor, Kiadó.